

Per l'estació Meteorològica

Fa poques setmanes que L'ESTIUADA vallengar l'idea d'instalar una estació meteorològica a n'aquesta vila. Dintre la nostra acció pregonament patriòtica, hi floreixen com una cosa naturalíssima les paraules ardoroses y veements, pró hi floreix sobretot un esforç col·lectiu de reconstrucció. La joventut que tant idolatrem no es ni pot ésser un índex de faramalla y bullici absolutament buit, l'entusiasme y la fe juvenívola tenen d'anar dirigits cap al bé de la col·lectivitat, cap al treball pacient abnegat y coratjós. Y tot això té d'ésser en virtut del dever personalíssim de ser útils a l'obra social conjunta y per efecte, si voleu, d'aquell descans moral y d'aquell orgull que sentim després d'haver realitzat una obra y d'haverla deixada als actuals o a les generacions venidores.

Es aquest l'ideal y el camí de L'ESTIUADA. Per això l'ensada l'iniciativa, ovirada la necessitat d'una estació meteorològica com a complement dels estudis vilatans que van apareixent a n'aquesta vila, nosaltres ens posarem com a campions pera la realització de la millora. Al fi y al cap ab l'estació meteorològica no hi veiem la base absolutament precisa pera estudiar, després d'un període de temps, la climatologia d'aquesta comarca no hi veiem solsament el medi y fins la sana vanitat de que Sant Hilari contribuís a l'esforç total a la síntesis feconda y colosal que forçosament y unicament té de devenir per efecte de les especialitzacions, sinó que ab l'estació adhoc hi veurem, la satisfacció y el desitj de saber els dats y apunts atmosfèrics, extrets diàriament ab afany incansable. Per el públic també li venia a satisfer una curiositat immediata; encare a Sant Hilari població d'estiueig tenia més importància aquesta innovació.

Aixís es com L'ESTIUADA s'arrapà ab la deria de dur l'iniciativa a la realitat y aixís es com tothom la recullí ab amor y se l'apropià.

L'instal·lació d'una estació meteorològica a Sant Hilari es un fet. Ab la quantitat recollida qu'en altre lloc apuntem se pot fer una cosa ben regular. Ara sols ens cap donar les gràcies a tots els que contribuïren a la subscripció oberta y d'una manera especialíssima a la comissió de senyoretas de la colonia que ab tan dalit y ab tan empenyo reculliren els donatius y contribuïren a l'explendor de la festa del dimars.

La Vetllada

Dimars a la nit se va celebrar la vetllada en honor als que contribuïren a l'estació

COMISSIÓ DE SENYORETES

Maria Monset; Maria Pólit; Concepció Cusils; Maria Casas; Maria Fuster; Agneta Casas; Ventura Martí; Eulària Casals; Mercè Company; Roseta López; Carme Molist; Pau Rivera y Pepeta Pascual.

meteorològica. Si volguéssim ésser breus podríem dir que va ser un èxit formidable com desde moltíssims anys no s'ha vist a Sant Hilari. Y al dir això calquem les paraules de tots els qui hi assistiren, cap detall desaborit, cap deficiència, el públic selectíssim, el programa catalanesc, esplendit a tot serho.

Allà a les nou ja va comensar a entrar gent al ampli saló de l'Unió. Aquet estava elegantment adornamentat, ab guirnal·les y flors de totes menes; l'entrada al saló se feia per un corredor rodejat de ramatge y servia de doser al piano una gran bandera catalana que tapava l'alta paret. Pels costats del local hi havien distribuïdes plantes naturals y altres adornos que confeccionaren les senyoretas. L'efecte total era esplendit y elegantíssim; cal aplaudir al artista senyor Malla y a la seva germana Eulària pel seu bon gust que quedà demostrat ab la direcció del ornat.

A l'entrada del saló hi havia una comissió de joves de la colonia y de la vila constituïts en junta d'obsequis per els que anaven entrant ab la corresponent *Lletra de convit*. A totes les senyoretas se'ls hi entregava un bonic ramet de flors naturals del qual en penjava una cinta ab els colors nacionals de Catalunya. Les senyoretas de la comissió eren acompanyades en uns seients col·locats en lloc preferent, als costats del piano. Aixís entraren les senyoretas Rivera, Casals, Company, Pascual, Fuster, després, la Molist, la Cusils, López, Montset, Pólit, Martí y Agneta y Maria Casas.

El saló s'atapaí de gent. Hi havia gairabé tota la colonia. L'aspecte era encisador com el d'una gran festa y era hermós com l'hermosor de les noies que ab els seus millors vestits relluïen pel local.

El trio executà el primer número del programa.

L'alegria que passa den Morera en mitj d'un gran silenci que s'interrompí al acabar ab un fort aplaudiment. Y vingué e *Recital Lambert* que fou l'èxit merescudíssim de la nit bella.

De les cançons que presentà en Lambert no sabríam pas quina escullí, mentres ab es *Planys* ens feia sentir fonda melangia, ab *Lo qu'et diria* ens sentiam transportats en ple ambient camperol, contrastant també

La Nuvia delicada página de sentimentalisme ab l'encisadora y deliciosa *Serenada*. Totes foren calurosament aplaudides mereixent ésser repetides lo mateix *Cançonet* y l'expontania *L'orgullosa*. Aquestes cançons que formaban exquisit ramell de flaira catalana foren justament interpretades per la senyora Marsili y senyor Aleu, distingintse notablement en la *Cançonet* y *Lo qu'et diria*, Foren acompanyades per el seu autor.

Prometatge, la bella y prou coneguda sardana del mateix autor fou objecte també de perllongats aplausos.

Un dels clous de la festa el constituí la *Marina* pera violoncel·lo (y piano) sobre el tema popular *A la vora de la mar* qu'executà el notabilíssim Marius Vergé qui ab delicadíssima dicció ens trasportà per moments a les regions més íntimes y reconduïtes del art diví.

Inútil es dir que la tasca d'en Vergé fou xardorosament aplaudida com l'autor de l'obra en la qual hi pogueren entreveure la marcada tendència d'en Lambert, en seguí l'aspre camí del género simfónico. Es una obra de debó.

El senyor Serracanta de la colonia va llegir un treball humorístic sobres l'Observatori Hilarienc. L'Amic Serracanta que tant be tracta el género festiu hi vegé moltes ventatjes ab l'instal·lació del Observatori De l'estació meteorològica n'ha de venir la prosperitat de Sant Hilari y dels estiuejadors. Tot anirà barato y anirém ab aeroplá. El treball den Serracanta va fer riure molt a la concurrència.

En Ximeno va llegir varies adhesions a la festa.

Com a final de la Vetllada va estrenarse *L'Estiuada* sardana que ha compost en Lambert dedicada al nostre periòdic. Es un

verdader poema musical y una joia que encanta. En Lambert s'hi mostra inspiradíssim. Els curts son enérgics y coratjosos, semblan mostrar el fruit que la terra lleva al instint; l'impresió de melangia dels llargs ens acorona y ens fa anyorar a les persones volgudes. Tot ella està impregnada d'un caient popular que enamora, vessa un grat sabor de la terra.

No dubtem en afirmar qu'es la millor den Lambert y qu'està destinada a tenir un èxit aclaparant.

El públic l'escoltà ab religió silenci tributantli una aixordadora ovació a peu dret qu'es refermà quan un grupo de nens de la colonia y de la vila li feren entrega d'un ram de llover lligat ab una cinta de seda ab els colors catalans y al demunt l'inscripció *L'ESTIUADA al Mestre Lambert, Sant Hilari Agost de 1912*.

En Lambert recullí emocionat l'ofrena en la qual hi anava tota l'admiració y l'apreci coral dels redactors d'aquet periòdic. La sardana es tingué de repetir essent causa d'una nova ovació.

Després se tocaren alguns balls y sardanes que foren ballats per moltes parelles. Mentrestant els comentaris d'elogi sorgien per tot arreu y les felicitacions se succeïen una a l'altre. En Lambert era objecte de fervoroses enhorabones per la part principalíssima que prengué en l'acte, testimoniantli tothom la seva admiració especialment per l'hermosa sardana que ha compost en aquesta vila.

Llista dels que han contribuït a la subscripció

J. Cadevall y Diars, 7 pts.—Casa Saleta, 50 pts.—Marcel·li Soler, 15 pts.—J. Ventora y Calvell, 20 pts.—Tadeo Cardona, 15 pts.—Frederic Culi, 15 pts.—Jaume Pero, 15 pts.—Ramón Pernau, 10 pts.—Artur Roche, 15 pts.—Ricart Ramos, 25 pts.—Pere Vintro, 15 pts.—Josep Parera, 5 pesetas—Josep Roura, 5 pts.—Joan Torra, 5 pts.—Jaume Creus, 5 pts.—Lluís Monset, 5 pts.—Victor Pi, 5 pts.—Viuda Moragas, 5 pts.—Josep Raventós, 5 pts.—Gaudenci Malla, 5 pts.—N. Riera, 5 pts.—Jaume Pólit, 5 pts.—Candí Ciervo, 5 pts.—B. Galopa y Pera, 5 pts.—Josep Miquel Rivera, 10 pts.—Ernest Gali, 5 pts.—Miguel Llovera, 5 pts.—Eulària Casals, 5 pts.—Joan B. Lambert, 5 pesetas.—Agneta de Calpe, 5 pts.—Josep Llobet, 5 pts.—Jaume Sureda, 5 pts.—Josep Casas, 5 pts.—David Cuyas, 5 pts.—Alexandre Dirat, 10 pts.—Josep López, 5 pts.—Josep Batista, 5 pts.—Miguel Martí, 5 pesetas.—Familia Molist, 10 pts.—Francesch de H. Barata, 10 pts.—Pere Gallardo, 10 pesetas.—Rafel E. Deleter, 5 pts.—Reverent Pere Sabatés, 10 pesetas.—Carles Papirer, 5 pts.—Joaquim Soldevila, 5 pts.—Félix Feliu, 10 pts.—Carles Andreu, 3 pts.—Alexandre Puig, 5 pts.—Antoni de Argila,

25 pts.—Albert Bastardas, 5 pts.—Marque
sa de Monsolis, 50 pts.—Joan Guardiola,
5 pts.—Salvador Pirretos, 5 pts.—Josep
García, 1 pta.—Viuda de Villaveidia, 50
pts.—Josep Pons Pujol, 10 pts.—P. Serra-
canta, 5 pts.—J. M. Florensa, 5 pts.—Ra-
món Bosch, 5 pts.—Salvador Noguera,
2 pts.—Rupert Balderrain, 5 pts.—Ferrán
Cid, 5 pts.—Artur Pérez, 5 pts.—F. An-
tron, 5 pts.—Frederic Wynn, 15 pts.—
Josep Mari, 10 pts.—Antoni Oller, 5 pts.—
M.ª Casals Vda. Company, 5 pts.—V. Piera,
5 pts.—Agustí Verjés, 5 pts.—Bonaventura
Sindreu, 3 pts.—Lluís Armengol, 5 pts.—
Santiago Biosca, 10 pts.—Antoni Molera,
5 pts.—Sra. Torrens, 5 pts.—Sra. Pla, 5 pe-
ssetas.—Jaume Brossa, 5 pts.—J. Riera, 5
pts.—Lluís Carreras, 5 pts.—Agustí Re-
vueta, 5 pts.—Esteve Alujo, 5 pts.—Josep
Lozano, 5 pts.—N. Castellvi, 5 pts.—Pere
Feliubadeló, 5 pts.—N. Guillen, 5 pts.—
Vda. Cardellachs, 5 pts.—Joan Sagristà,
7 pts.—Joan Archs, 7⁵⁰ pts.—Salvi Vi-
ader, 10 pts.—Joan Estil·las, 5 pts.—Llo-
rens Grenrner, 10 pts.—J. Socies, 5 pts.—
Alexandre Barrera, 5 pts.—Placit Soto,
5 pts.—Modest Palau, 5 pts.—Modest Pa-
lau, 5 pts.—Modest Majordom, 5 pts.—
Frederic Heredia, 10 pts.—Joan Zaragoza,
10 pts.—Joaquim Borrás, 10 pts.—Lleonart
Augé, 10 pts.—Josep Ximeno, 3 pts.—Ra-
món Casabosca, 3 pts.—Ramón Almirall,
5 pts.—Josep Serra, 5 pts.—Joan Pare-
ra, 5 pts.—Josep Borrás, 2 pts.—Ramona
Guell Vda. Fusté, 5 pts.—Joan Nadal, 3 pe-
ssetas.—Josep Virgili, 3 pts.—Antoni Va-
lenti, 3 pts.—Josep Jurnet, 3 pts.—Joan
Ramonacho, 5 pts.—Joan Piñol, 3 pts.—
Arante Baratta, 5 pts.—N. Galcerán, 5 pts.—
Josep Montmany, 1⁵⁰ pts.—Elisa Freixas,
2 pts.—Juli Creix, 1 pta.—Ramón Tarra-
gó, 1 pta.—Cristofol Bas, 1 pta.—Fran-
cisc Poudevida, 5 pts.—S. Vales, 5 pesse-
tas.—Total 919 pts.

Aquet total de NOU CENTES DINOU PESSETES
se destinarà íntegrament en la compra de
aparells per l'Estació. La vetllada la coste-
jaren els redactors de L'ESTIUADA.

L'estació meteorològica

La quantitat recaudada permetrà fer una
instal·lació forsa regular. Podem dir que hi
haurà un termòmetre de màxima, un altre
de mínima i un de registrador; el psicome-
tre d'August, pluviòmetre, higrometre,
veleta. S'han demanat preus d'un barome-
tre *Tonnellot* qu'és de lo millor. Se podrà
comprar altres aparells prò encara no està
ben determinat quins y de quina qualitat.

Per això estem en relació ab l'il·lustrat
catedràtic de Física de Girona don Josep
Estalella, qui s'ha posat en un tot al nostre
costat y además ab la Societat Astronòmi-
ca de Barcelona. El senyor Ramonachó,
catedràtic de Tarragona, també ens ha
ofert la seva valiosa col·laboració. Potser la
setmana entrant podrà donar una nota
total de lo que's comprarà ab els correspon-
ents preus.

Segurament demanarem que l'estació se
comprengui entre les oficials.

L'encarregat de l'estació serà don Fe-
rrán Cid, mestre d'aquesta vila. Perquè es
vegí l'importància de l'observació no po-
dém estarnos de copiar aquestes paraules
que'l senyor Estalella posa en una de les
seves cartes: «Després d'això —diu— de lo
únic qu'ens tenen de preocupar es de que
aquest organisme tingui ànima; es l'home,
no l'eina lo que fa el treball. Es clar que
ara tenen vostès a Sant Hilari un home ac-
tiu, intel·ligent y entusiasta de la cultura
com el senyor Cid. Però no oblidin la mag-

nitud de la petita tasca que li imposan. El
treball del observador meteorològic y sobre
tot quan en el cas de vostès es fet mes que
a res ab mires a la climatologia, mes que
treball es abnegació y sacrifici; midar y
anotar números y més números, tots els
dies y acumular observacions, sense atre-
vir-se fins al cap d'alguns anys a deduirne
conseqüències, es un treball de formiga
que ningú veu y tothom desprecia».

Per la seva part el senyor Ferran Cid,
ens diu «Rebo L'ESTIUADA y la seva carta y
m'alegro molt del èxit de la subscripció pera
l'estació meteorològica. Ja comprenc el
gran treball que reporta el recullir datos
de tots els aparells y cada dia, pero ab molt
gust treballar de ferm y además com que
ab mi treballaran els nois de l'escola la fei-
na no pesarà tan sobre meu.»

Notes filològiques

La Redacció de L'ESTIUADA ens ha con-
vidat amablement a deixar sobre les planes
del seu setmanari qualche rastre de nostre
pas per aquesta vila. Essent l'objecte de
notra visita l'estudi del dialecte de Sant
Hilari, res mes indicat que parlar d'aquest.
No pretenim ni de molt fer una exposició
completa de la parla d'aquest poble; per
això ens mancan temps y llibres de consul-
ta. Ens concretarem a unes quantes notes
senzilles que distribuïrem entre la *Fonèti-
ca* y el *Lexic*.

La Fonètica del dialecte parlat avui a
Sant Hilari pot calificarse de *moderada*. La
tensió extrema dels orguens de la paraula
al emetre'ls sons, que presenten els dialectes
valencians en general, es desconeguda
al Sant Hilarienc, aixís com també li es en
cert modo desconegut el relaxament que
presenta'l barceloní. Respecte d'aquells el
resultat compositiu de les vocals y conso-
nants es d'oposició; respecte d'aquest el
contrast es sols perceptible per les vocals
Y diem perceptible perquè's tracta veram-
ent de modalitats fòniques sumament de-
licades y en molts cassos difícilissimes
mes que d'apreciar, de consignar per medi de
signes convenients de transcripció fonètica.

Si considerem les vocals de nostre dia-
lecte d'acort ab les notes transcrits preses
durant aquests pocs dies d'estudi, notem
algunes particularitats en elles sobre tot
quan ocupen una posició d'atonicitat dintre
del mot. Y en efecte: Es cosa ja sabuda
entre'ls filòlegs que'l català central confón
en un só neutre, fosc, indefinit, totes les *a*
ó *e* átones y que de les *o* en la mateixa po-
sició ne fa un só equivalent a-la *u* corrent.
Al llegir quatre mots al etzar qualsevol se
convenç de la discrepància entre la grafia y
la pronunciació. Més el dialecte de Sant Hilari
si bé pot dirse que coneix la evolució de
les *o* átones a *u* fa una excepció notable per
les *a* y les *e*. Notis que parlem del llenguat-
je tal com sona, no tal com s'escriu. Res-
pecte d'aquestes últimes la confusió dels
dos sons en el fonema neutre indicat, no's
presenta verificada. Les *e* en cambi s'han
aplegat entorn d'una *a* fisiològicament quel-
com afeblida. Fora dels cassos en que la *a*
ó *e* escrites ocupen un lloc mitg en mots de
mes de dugues síl·labes, l'orella atenta per-
cebeix el só de *a* indicat, qual só a-n-al seu
relaxament hi adjunta per regla general el
caràcter marcat d'una vocal breu. Aques-
tes vocals átones al caure al final del mot
s'aprestan també a algunes observacions
curioses. De les que sorgeixen sols volém
posar-ne una de relleu: la tendència prou
marcada de la *a* final a devenir *o* quan la

No està determinat encara el punt que
s'instalarà l'estació. Per això hem d'esper-
ar que vingui el senyor Ferran.

Ha sigut exposada al public una llista ab
els noms dels qu'han contribuït a l'instala-
ció del Observatori.

Es un treball caligràfic sobre paper imi-
tació pergamí obra del nostre bon amic y
company don Salvi Viader. Se tracta d'un
treball verament artístic y fet ab gran pul-
critut: en un costat hi ha l'escut de Sant
Hilari y en un altre al mitj d'un medalló hi
ha el nom de L'ESTIUADA. Tot plegat es
digne d'esmentarse y de que felicitem al
nostre estimat amic pel seu delicat treball.

vocal tònica del mot es també una *o* prò
ab el caràcter d'oberta, com p. ex. en *soca*,
cosa. Fins a quin punt l'ànima d'un poble
s'ostenta en la paraula per medi d'aquests
fenòmens d'assimilació o armonia vocàlica,
es cosa no ben aclarida fins ara. Lo que si
cal fer constar es qu'aquests cassos d'assi-
milació si bé en son últim resultat son de
naturallesa netament fisiològica, en sos ori-
gens no son mes qu'una resultant d'imatges
fòniques fermament grabades al esprit. Els
dialectes alicantins coneixen una varietat
asombrosa de cassos semblants; la *soca*,
la *cosa*, se pronuncian la *sóco*, la *coso*.
Sant Hilari en la seva actual pronunciació
no ha arribat encara al últim grau d'assimila-
ció vocàlica y aquest fet no deixa tampoc
de ser importantíssim. Si tenim en compte
lo dit respecte d'Alacant y Valencia, si
pensém en la pronunciació tirant a *o* declara-
da en tots els cassos en alguns dels pobles
de la costa, de Mallorca y del Sud de Fran-
ça, a ningú s'amagarà de'l gran servei que'l
sant-hilarienc pot fer sobre'l particular a
la investigació fonètica de caràcter compa-
ratiu y de reconstitució. Ell ens marcarà
una fita en la evolució mes ó menys espon-
tània dels sons y ens servirà d'anella per
completar la cadena infinita de les modali-
tats fòniques de la parla, o per ategir aque-
lla donat el cas qu'entre dugues evolucions
extremes tinguem que cercar un pas mitg
ó terme de comparansa.

Al passar un cop d'ull sobre les conso-
nants sorprenem al só medi-palatal *ll* en la
seva etapa de desentrotlló y: *palla*=*paya*,
vell=*bey*, etc. Els cassos en que'l só *ll* se
conserva encara *ll* corresponen generalment
a una *l* llatina doble y no entran en com-
pte. No podem tampoc aquí pretendre fer
un estudi definitiu sino apuntar particula-
ritats. Altra d'aquestes es la desaparició
de *s* en el article plural quan el substantiu
següent comensa per altra consonant; aixís
trobem p. ex. *els pels*=*a! pels*, en cambi
els angels=*els ángels*.

Un dels exemples mes curiosos, per cert
únic en nostres llibretes, es el mot *graxella*
del llatí *craticula*, pronunciat *graella* en
català. La *ç* intervocàlica del Sant Hilarienc
graxella surt també al Empordà, es una
característica del provensal y la trovem en
el nom de lloc *Roses* y com a derivat en
el de llinatge *Grasas*. El nostre exemple
malgrat de moment ser isolat no deixa de
preocupar als filòlegs qu'es preguntaran es-
tranyats perquè *patella* ha donat *paella*,
y no *paçella*, *rotundum* ha fet *rodó* y no
rozó, *labotarem llaurador* y no *llaurazor*
etc., etc., y demanaran una explicació
d'aquest fonema interrogant als dialectes

de les diferents encontrades per resoldre
un problema de fonologia històrica pe'l
qual l'exemple de Sant Hilari ens aporta un
factor-enigma. El jugar els nois de Sant
Hilari a la *cuyt amagá* y el nomenar els
pagesos la vaca ab clapes de color morat
pe'l nom de la vaca *mora*, fa pensar si
aquell *amagá* en sa terminació es un con-
tinuador del sufixe llatí *ata* evolucionat ab
pèrdua de le *t* y si l'abjectiu *mora* equival
á *morada* contret primerament en *morá*
y refet després en *mora* per una etimologia
popular, fenomen frequentíssim en el llen-
guatge.

Y si'ns convictem al estat consonàntic
actual sense recular reflexius sobre'l passat
de nostre dialecte, tenim además dels molts
exemples ab *l* vocalisada (*la jals*=*la faus*)
conservats, una sèrie de fonemes ben espe-
cials. Per lo que coneixem de la parla cata-
lana, observem com a característics de
Sant Hilari el següents: una *s* finíssima
emesa ab la punta de la llengua molt aven-
sada vers les dents a la final de les parau-
les y anant aquella precedida de una *ñ* o *ll*;
la *s* de *sal* y la de *caballs* poden donar-ne
una idea. La *d* posada entre dos vocals en
certs sona també molt suau, es feblement
articulada y sembla predirnos la seva prò-
xima desaparició. Empró la pronunciació
de *t* y de *k* al acabament de paraula es la
mas interessant. Es aquest un punt sobre'l
qual ens ha sigut difícil posarnos d'acord.
El só que percebeix l'orella al escoltar p.
ex. *ápit*, *ansat* es verdaderament un pro-
blema d'acústica; la *t* sona com una *k*.
L'articulació de la *t* ha de verificarse per
forsa dintre de la boca molt mes enrrera que
d'ordinari y aixís hem d'explicar la sem-
blança acústica dels dos fonemes; al cap
de-vall la *t* no es mes qu'una *k* pronuncia-
da ab la part anterior de la llengua aixís
com la *k* no es mes qu'una *t* pronunciada
ab la posterior. Per obtenir una certesa ab-
soluta sobre'l lloc d'articulació d'aquesta *t*
final, com també sobre d'altres particula-
ritats fòniques del nostre dialecte, hauríam
tingut de recórrer a medis diferents de l'
orella. Un paladar artificial degudament
construït ens hauria tret en un moment
de dubtes, més el poc temps de que havém
disposat no'ns ha permés entretenirnos en
buscar una precisió pera consignar els
sons, precisió y estudi que rependrem a
la ocasió mes oportuna.

II

Com les parts en el cos, els mots en el
lèxic ocupen cada un el seu lloc senyalat y
no més poden ocupar aquell. La Fonètica
estudia la part mecànica dels mots, la part
que podríem dirne material; la seva vitali-
tat, la raó de la seva existència, la posició
brillant y influentia o la vida precaria, ra-
quítica y miserable, en la senyala la Lexi-
cografia. La sort del mot o la seva desgra-
cia, el fatalisme qu'el persegueix o el vent
favorable que li obra camins nous, la seva
joventut perenne o la seva existència ma-
laltissa, s'estudien en el lèxic.

La llengua d'un poble es la manifestació
vivent de la personalitat qu'el constitueix
tal, com els caràcters individuants son lo
que distingeix a l'individu. La parla sinte-
tisa la complexitat del nostre esperit y de
tota la nostra vida, les nostres costums y
la nostra posició, la nostra cultura y po-
tencialitat econòmica, la nostra historia y'l
nostre dret; la llengua es la manifestació
perenne de la nostra Nacionalitat, es tota
la cultura viva que s'ha assimilada el nos-
tre poble d'unes civilitzacions sobreposades.
Al dia que reneguem de nostra parla, rene-
garém de nosaltres meteixos y de tota la

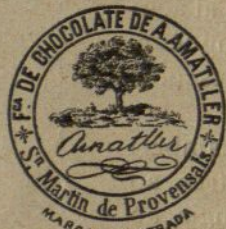
Xacolata = Amatller

CASA FUNDADA L' ANY 1800

¡¡Nova creació!!

- Classe «Superior» a 1 peseta la lliura de 400 grams : : : : :
» «Selecta» a 1 y 1²⁵ pessetes la lliura de 400 grams : : : : :
» Coco-Ametlla (pera menjar crú) a pessetes 1⁵⁰ el paquet : : : : :

Se ven a les cases de Ultramarins y Comestibles

Noves classes especials

- elaborades sols ab Cacau; Sucre, Canyella o Vainilla : : : : :
: : : : : als preus de 1⁵⁰ y 2 pessetes lliura de 400 grams.

Oficines: Carrer Manresa, 10. - Barcelona

nostra cultura deixantnos *civilisar* per aquell poble del qual adoptem la llengua.

El lèxic es el medi més apte per judicar de l'autenticitat de la vida indígena, de la naturalesa i valor cultural d'aquell que parla. La base de la cultura germànica, àrabe, francesa o castellana qu'ha influït en el nostre poble podem conèixerla en la llengua, de la mateixa manera que l'etnografia d'una comarca o d'una regió. Allà on no hi ha una flora alpina, no hi trobarem els noms de les plantes alpines i en un lloc lluny del mar no podem trobarhi un vocabulari de la parla dels pescadors.

A Sant Hilari la vida del *bosquerol* es molt intensa; per això hi son indígenes una multitud de mots sobre'ls *rodors*; aquí s'hi troben els *tany's*, la *perxa* y *perxada*, els *bastons*, els *sescles*, la *castanyeda*, la *fusta de botada*, la *samalisa* ab el *samal* y *pal samaler*, el *barril*, *carratell*, *fonadura*, la *duella*, el *palancà* etc. la *solada de castanyes*, el *destallarse'ls pellons* y l'*espellular*. Si a Sant Hilari no abundessin els boscos no tindrien *rabissells*, ni podrien *dollar* o *ensimentar* la perxa serrada, ni ab la *pica-sa* podrien *picar* el *ciment* dels *costers*, ni tindrien *brins*, ni cap arbre *bural*. Si Sant Hilari no fos un lloc on hi jau sovint la boira baixa aquesta no podria *bromar* les plantes.

En el lèxic d'un poble no sols hi podem poarhi l'element ètnic sino també l'element vell, arcaic, qu'ha desaparegut dels grans centres y qu'ens revela l'influència de determinades civilitzacions demunt del nostre poble, que sols s'han conservat arrosstrats en els llocs on la vida moderna no ha penetrat. Reunint els elements preromans qu'en les diferents contrades de Catalunya puguen descubrirse en la llengua, com ho ha fet l'Arqueologia, podrà ferse una síntesis de lo que fou la nostra cultura preromana, que va desapareixent més prest qu'els mateixos monuments.

Aquí qu'encara hem pogut veure la *pedra llarga*, pot ser una fita que senyalava'l límit entre dos pobles primitius, sens dupte preromans; encara en la parla hi hem pogut trobarhi mots com *calma* y *calm*, segurament primitius, que serveixen per indicar una plana elevada qu'han donat nom a la vila de Sant Hilari.

El mallorquí coneix un mot tant interessant com *s'estuba* per indicar una cambra especial y calenta de la casa. En indo-europeu *estuba* era l'habitació on se reunia la família. Ab diferenta evolució semántica aquest mot ha sobreviscut encara fins avui, portant una vida raquítica, casi de paràsit en la bella expressió *quina estuba que fal* per *quina calor que fal* qu'hem sentit per primera vegada aquí.

L'estret horitzó d'un home que no s'ha mogut mai de la vila no restreny la claretat d'idees y la fina distinció de matissos que conceptes gairebé idèntics ens presenten al espiu: la *pinya* de *pi* *pinyer* es una *pinya* y la del *pi* bort es una *pinyoca*; un tronc groixut com la cuixa es un *bri* y si es més gros es un *buscall*; les abelles dintre'l rusc formen un *abey* y si son fora, un *exam*: l'enterrar serveix per les persones y'l *colgar* pels animals; el *cap* es la part superior del cos, la *cloaca* es la part cuberta del cabells, la *testa* es pels caps de mort, el *cap de mort* es per la carbassa vuida ab llum a dintre, pero les agulles poden tenir *cap* y els alls *cabessa*.

A tota una sèrie de consideracions ens portarien els mots tant interessants com *aulet* (bosc d'alzines), *regar axambre* (regar a l'estesa), el *rampinar* y *sayinar* dels cavalls; el *xenguer* del jou y del *carrabistell* dels bous, el *runyir* dels porcs, l'*esclupó* (esquella grossa), el *gat marc* (gat salvatge) y la *carbassuda* (cap gros); *noya de serp* (la llieta); el *fasell* (cul de rusc); el *bagó* (burinot); el *jup*, la *sema del arbre*, el *papiol* (buriol); l'*esmunyir* cogula, el *desflorir* de les flors, la costum jurídica de la *tersa* contribució; o la tradició mitjval dels romiatjes a San Jaume de Galícia en el carrer de Sant Jaume. A més el lèxic de Sant Hilari, ab son caràter indígena, proporciona molts elements per contribuir a la solució de problemes de romanística en general y en relació a la nostra parla en especial. Entre'ls molts problemes nous qu'hem trobat, un ens ha interessat especialment. Els mots, com els homes, tenen dret a la vida y coneixen la lluita per l'existència; més, es una llei a la que estan subjec-

tes. Al demanar el vocabulari de la vinya a nostre subjecte En Lluís Blanch, a la pregunta el *cep* va contestarnos el *serment*; y per *serment* va respondrens *mallol*; aquestes respostes ens intriguaren y desseguida'ns demanavem, quin podria haver sigut l'enemic d'aquesta planta tan benefactora y d'un suc tant estimat. El buscarem a la presó y no li trobarem (a Sant Hilari es tancada y no hi viu ningú); el *cep* havia sigut un instrument de tortura; tampoc va saberne res la trampa qu'aquí es la *ratera* y qu'en alguns llocs com Mallorca se diu el *cep*, segurament escapat de la presó (?); inutilment el cassarem pel camp immens del lèxic un parell de dies sense trobarli'l rastre. Al preguntant el vocabulari dels cassadors trobarem el *cep* a la culata de l'escopeta, molt aprop de la mort: la culata se nomena *cep*. Si'l mot *culata* arrecona'l *cep* en aquest significat y no rebrota en la vinya ben aviat aquest mot desapareixerà de Sant Hilari. En aquesta vila si'l *cep* no fos la *culata* la *serment* no podria esser el *cep*, ni'l *mallol* la *serment*.

L'estada d'una setmana en un lloc no es suficient per ferse càrrec del seu parlar. Per recullir tot el material qu'aquesta vila pot proporcionar per fer l'història integral de la cultura de la nostra terra, qu'es el DICCIONARI DE LA LLENGUA CATALANA, es necessari ésser fill de la mateixa vila. Per fer aquesta replega aquí a Sant Hilari ja fa temps que s'en ha encarregat y col·labora l'il·lustrat sacerdot y'l millor coneixedor de les coses de Les Guílleries Mn. Ignasi Rovira ajudantli a tant patriòtica tasca'l distingit y il·lustrat jove Dn. Frederic Culi. Aprofitem aquesta ocasió per rememorar als esmentats senyors la bona acollida qu'ens han dispensat y l'amabilitat ab qu'ens han proporcionat tots els medis perque la nostra curta estada en aquesta vila'ns fos ben agradable y profitosa.

P. BARNILS.—A. GRIERA.

Sant Hilari Sacalm, 15 d'Agost 1912.

Posada de can «Magi»

■ ■ ■

Sant Hilari en el temps vell

III

Notes

L'any 1856 comensaren les obres d'engrandiment de l'Església, cambiantse l'entrada que com tenim dit era pel fossar, per la qu'actualment existeix. Es feren les capelles de la Puríssima y del Roser juntament am les de Sant Josep y Sant Anton, es cambià la Sagristia qu'era en el lloc qu'avui son fonts baptismals, am la sagristia nova s'ocupà part de la Rectoria, y per indempnissar a n'el Sr. Rector del tros qu'am la nova sagristia se li ocupava, se li construí el segon pis que mirava al barri y s'aterrà la volta quals obres costaren dos mil siscentos duros. Aquestes obres s'acabaren en 1857.

Al desembre de 1868 es comprà a Agustí Farriols de Vic, una de les campanes xiques que pesa dos quintars, es feu cambi amb una de vella qu'era trencada y costà 47 duros.

Al agost de 1869 fou construïda en Vic per Miquel Forcada la campana mitjana, que pesa 12 quintars, dos arrobes, se li donà la vella y costà de compra 114 duros. Va ser benehida el dia 8 de setembre del mateix any. En el mateix mes de setembre de 1869 es traslādaren els altars del Roser y Sant Joan a n'el lloc qu'actualment ocupen. Aquest darrer fou manat construir de vell nou fa pocs anys, per l'Ecm. Sr. don Josep Maria de Palleja de Bassa y de Saleta, marquès de Montsolís. Al ésser colocats es dauraren els dos altars, y costà el primer 140 duros y el segon 24 duros. A la capella principal o ninxo del altar de Sant Joan hi habien colocats Sant Joan Apostol y Sant Joan Baptista.

El dia 15 d'octubre del mateix any 1869 es comensaren les obres del campanar que acabaren en 1870 y en aquest any s'acabà també el frontis o fatxada.

El 8 de janer de 1871 es pujaren y colocaren les campanes, estrenantse el dia 13 del mateix mes, vigília de Sant Hilari. La pedra picada del campanar es tragué tota del quintar de can Roca, y els pàgesos d'aquesta parroquia la portaren tota de franc.

La volta del Chor es construí en 1871, y al 12 d'agost del mateix any es colocà el

relojete que construïren els germans Joan y Climent Romeu, farrers de Olost, costà 136 duros, y li donaren el vell qu'era completament inútil. La barana del Chor y les portes de les fonts baptismals foren construïdes per l'actual Manyà de Caldas de Malavella, célebre per haber estat encarregat d'els tallers d'armeria de la vila d'Olot, durant la darrera guerra carlina, y per haber construït el primer canó d'artilleria qu'usaren els carlins que tant magistralment descriu el malaguanyat Vayreda en els seus «Recorts de la darrera carlinada». Es colocaren en 1872.

En 1871 es dauraren els altars de la Puríssima, que costà 64 duros, el de Sant Isidre 152 y el de Sant Antoni 48 duros.

Entre jornals de manobre, mestre y fuster s'en hi emplearen 2879.

El dia 19 d'agost de 1876 es colocà l'imatge de Sant Josep en l'altar de Sant Sebastià.

El dia 24 d'abril de 1878 es comensaren les obres de la capella del sagrament y es conclougueren el 8 d'octubre del mateix any. El dia 13 fou benehida y despres de la Missa major s'hi portà Nostramo, que alabat sia per sempre, en professó. La construcció d'aquesta capella costà 964 duros.

A fins fa pocs any durant l'Octava del Corpus Christi es cantaven Completes y es feia diariament una professó amb el Santíssim. El dia de cap d'Octava es feya com actualment la professó per la plassa de Dalt. La Festivitat del Corpus havia revestit gran solemnitat anys enrera, lo mateix que la diada del Cor de Jesus y Concepció de Maria Santíssima en el segle XVIII. En tenim alguns documents que, si a Deu plau, els donarem a conèixer a n'els lectors de L'ESTIUADA.

L'Església de Sant Hilari posseïa un bellíssim monument pels dies del dijous y divendres Sants, que fou substituït per la freda y desmantelada escalinata actual per el rector que fou d'aquesta vila D. Josep Ausió. A n'el mateix es deuen el pintat de l'Església, el daurat de l'altar major y el fi enrajolat de la mateixa. Cambià també de nou la teulada, y construí la Rectoria.

Durant el temps del Dr. Serra, avui canonge de de la Seu d'Urgell, es robà el Sagrari de la capella del Sagrament el qual fou trovat sense el Copó, am les partícules vessades dintre, en el cobert de la rajoleria d'en Panxa, per l'apreciat metje d'aquesta vila D. Jaume Perna. El sagrari fou restituit a l'Església en solemne professó, a la qu'hi acudí tot el poble.

MARIA DE SULTERRA.

■ ■ ■

Hilarienea

ESTIUEJADORS POPULARS

En Albert Bastardas

Baix d'estatura; posat seriós; afable de tracte; senzill de costums; es nostre biografiat un verdader *personatge*...

Pocs son els que tan joves com ell, hagin ocupat un lloc preeminent. El senyor Bastardas ha sigut alcalde de Barcelona, y per aqueixa circumstancia es conegut de tothom. Fou un alcalde popular y un ciutadà model.

Me consta qu'es un bon fill, un carinyós espós y un excelent pare de família.

Es advocat de talla, pro, incapàs de defensar un mal plet.

Escrigu articles en varis diaris, ab istil propi y convincent. Es un col·laborador de L'ESTIUADA.

A voltes fa discursos carregats de sana doctrina democràtica.

Pocs anys fa que istieueja a Sant Hilari. Li agrada aquesta vila excessivament, y perllonga la seva estada, tant com li permeten els assumptes del seu bufet.

Aquí tothom el distingeix y respecte. Ell se franqueja y comunica ab tota la colonia y gent de la vila.

Actualment té una preferència. Dedicà la major part del dia als seus fills. A tot arreu se'ls emporta y juga y's diverteix ab ells.

En Victor Pi

Es el senyor més elegant y perfumat de la colonia. Ningú com ell poseeix tants trajes. Cap senyora l'aventatja en lluhir. Molts el creuen un *termómetro* ambulant. Té un vestit per cada *temperatura*. La més petita oscil·lació atmosfèrica, se coneix ab la indumentaria del senyor Pi.

Ne té un verdader assortit de variats y vistosos. Un competidor tenia y aquest va morir. Era l'Eduard VII rey d'Anglaterra, model de *chic* y elegancia.

Es aixericit, alegre, campetxano y amic del bon humor.

Es agut, ocurrent, xistós y celebra les seves xirigotes y les dels amics ab franques y sonores riallades.

El distreuen molt els *putxinel·lis* de cal Xicus. Te una il·lustració refinada. Es tant simpàtic y obsequiós ab les senyores y amics que ab ell alternan, qu'ha arribat a formar una *penya*, coneguda ab el nom de Colonia Pi.

Potser es l'estiuejador que té més nebodes.

Se li atribueixen aficions nocturnes. Algunes nit se l'ha vist ab un fanal encès. No se sap si va a buscar cargols, o a cassar granotes. No falta qui creu que es un corredor, sense sou, de can Ximeno.

Es un jugador temible de *xapó*. En el Tivoli, fan rotllo els seus admiradors y li aplaudeixen les jugades *estratègiques*.

Fraseja el castellà com els *mambissos*. Es la influencia de codejarse ab els *cubans*.

Està enamorat y propaga les excelencies de les aigues y clima de Sant Hilari.

PERE SERRACANTA.

■ ■ ■

Notes comarcals

Sta. Coloma de Farnés.—La comissió de festes està trevallant d'una manera extraordinària per redactar el programa de la vineta festa major; per are s'ha acordat fer moltes coses, hi ha grans projectes, jo no vull anunciar de moment res per no tenir de rectificar, sols diré que s'ha resolt per are no fer venir cap aereoplà pro poden estar segurs que hi haurà *repique general de campanas*.

S'estan acabant de montar els aparells de desinfecció que son de lo més perfecte, per lo qual felicitem a la comissió organitzadora.

— En les seves possessions del Bagís s'hi trova la distingida família Esteve y les seves carinyoses filles a qui desitjem de bon cor els hi sigui agradable l'estada.

— Hem tingut el gust de veure el plan de la presó y Jutjat: està admirablement repartit y de bon gust ara sols falta qu'es tiri avant de lo qual no'n dubtem.

— S'ha dictat auto de procesament en la causa que s'instrueix sobres atentat a la salut pública per l'expedició d'ous coberots contra Anton Masferrer (a) Jule.

— El nostre bon amic Martí Sureda ha sigut aprovat en les primeres oposicions al cos de correus. El felicitem.

— Els del Niu Tranquil continuen fent cada ball que dona gust.

— Seria convenient que algú de la casa grant es prengués un poc d'interés a fi de lograr que d'una vegada s'arreglin els llums de la Plassa, ja que de la manera que están fà molt lleig y demostra un abandon per part dels que deuen cuidar-se del ornat public; després tots els carrers sobretot el de Vall estant intransitables, tant es aixís que s'han de fer *equilibris* per no dislocarse un peu y aixó de que no's pugui posar los *peus plans*, senyor Alcalde es molt dolorós.

Homenatge al Doctor Carulla

Viladrau.— Ab l'esclat de la alegria que perdura, airoament moguts y altamente entusiassmats, acudiren el poble y estiuejants de la Colonia a celebrar la festa d'homenatge que Viladrau rendí al Doctor Carulla el dia 15 del corrent mes d'Agost ab motiu de ferse la inauguració oficial de la plassa dedicada a tant bon patrici.

Sortint de la Casa Comunal les Autoritats locals se dirigiren a casa del homenatjat per acompanyarlo desd' allí al punt preparat, o siga la plassa aont hi havia aixecada una tribuna que debian ocupar la presidencia y Comisió nomenada per portar a cap l'acte.

Una vegada colocats els concurrents an els sitials respectius, l'alcalde obrí la festa donant la paraula al secretari del Ajuntament pera que se servís llegir l'acta en la que constan les raons que motivaren la dedicataria.

Després de llegida l'acta s'aixecà l'alcalde que pronuncià un parlament endressat a probar lo molt mereixedor que era el Doctor Carulla, de que Viladrau se recordés d'ell y perpetués el seu nom pera que n'inguessin bon esment les generacions futures.

Provà lo molt que l' Doctor Carulla havia fet pel poble en general y per molts del poble en particular y lo molt que està fent per uns y altres mercés al grat apassionament que ell te per aquest nostre poble.

Saludà després al poble y colonia rememiantlos per la concurrencia al acte ab quina presencia donaren més esplendidesa a la festa.

Després dels aplaudiments y al correr el

drap que cobria la placa rotuladora de la plassa del Doctor Casulla cridà un «Visca el Doctor Carulla» que fou fermament contestat pels concurrents.

S' aixecà desseguida el Doctor Carulla que pronuncià un bellíssim, sentimental y conmovedor discurs d' agraïment al poble, per lo que acabava de fer, quals frases sentides, d' un català correctíssim enterniren als assistents, fins al extrém d' haver-hi qui no va poguer aturar saltés de les parpelles la llàgrima de sentimentalisme y d' emoció.

Peró en quin punt estigué culminant, arribant al paroxisme del enterniment, fou aquell, en que feu, a la seva filla major, la molt agraciada senyoreta Maria dels Angels, reina de la Festa dels Jocs Florals d'enguany, celebrats a la capital de Catalunya, la comanda d' inculcar an els seus fills, dat el cas de que Deu li concedís la gloria d' ésser mare, l' agraïment y respecte que devían tenir al poble de Viladrau y la protecció que havian de prestarli, acompanyantlo sempre en les llurs congoixes y gaudintse sempre de les prosperitats llurs.

Després d' aquest parlament se donà per acabat l' acte y aixecantse la comitiva se dirigí a la casa del Comú ont el Doctor Carulla rebé el testimoniament d' aprecí y consideració de totes les famílies de la colonia y aixís s' acabà la festa del poble.

Volguent després la Colonia adherir-se a la festa y testimoniar son afecte envers el doctor Carulla l' invitaron al apat que en honor seu s' havia preparat y encomenat al Hotel Bofill.

En un gran saló, expresament destinat al objecte y espléndidament ornejat y col·locada la taula en forma de U que ocuparen els invitats, s' hi serví un suculent apat quins menjars savían a fruita de gloria no desmentint l' alt prestigi y bona fama que te adquirida l' administrador del Hotel Bofill senyor Font.

Avans de comensar la tasca el senyor Mon Bascós en nom de la colonia feu ofrena al Dr. Carulla del banquet. Ab paraules correctíssimes y ben pronunciades demostrà l' afecte y consideració que la colonia tenia envers l' homenatjat. Acabat l' oferiment se serviren els plats an els 60 comensals assistents.

Tothom quedà agraïdíssim y satisfet. Acabat l' apat no hi hagueren brindis y solzament el Dr. Carulla s' aixecà pera remerciar als representants de la Colonia y a les autoritats locals que hi assistiren aquell acte de deferencia y atenció que se li tenia.

Se feu després present al Dr. Carulla d' un bell pergami pintat per la ma mestre del artista senyor D. Lluís Torras estiuellant d' aquest poble en el que hi figuran les firmes de totes les famílies de la Colonia.

A les cinc se conclugué tant agradable festa deixant la taula y disolguentse la concurrència.

Breda.—Una gran festa tingué lloc la vigília de la Mare de Deu, dia 14, ab motiu de l' adquisició de la «senyera» pel chor d' aquesta vila «Art Bredench» del café de «cal Coix».

Encarregada als tallers dels Srs. Jorba de Barcelona, es una rica senyera de moaré blanc, ab l' escut de Catalunya al mitj, brodat d' or y sedes; l' acabaren cenefes brodades d' or sobre fondo salmó ab flec y borles.

Tota la colonia forastera fou invitada y junts ab la majoria del poble a quarts de sis de la tarda presenciaren la benedicció de la senyera en la Iglesia parroquial donada pel Sr. rector, Rnt. D. Salvador Aulet, qui l' acabà ab una sentida plática desitjant que la senyera pugui anar de triomf en

triomf conservant sempre'ls principis de moral, respecte y bon acert en les cançons.

Seguidament en entusiasta manifestació pels principals carrers de la vila y al compas d' airosa marxa per la orquesta d' Arbucias «Serafins del baix Monseny», que dirigeix D. Francisco Vilaró, se trasladà el chor, ab la senyera al davant, a llur domicili.

Pera que tota la població pogués pendre part en la festa, dita cobla tocà quatre sardanes a la plassa de la constitució, que foren ballades per gentils senyorettes y jovicells entusiastes.

Ja ben entrada de fosc, el chor ab la senyera y l' orquesta, seguits d' una gran gentada passà a saludar a les Autoritats interpretant admirablement dues pessets del seu ric repertori davant de la Casa de la Vila que foren frenèticament aplaudides per la nombrosa concurrència que hi havia a la plassa.

A les nou tocades se donà'l gran concert en l' espaiosa sala de ball del indicat café de «cal Coix» per l' entitat coral, sabiament dirigida pel seu intel·ligent y laborios mestre, el dit D. Francisco Vilaró, cantant magistralment les millors pessets del seu dilatat repertori, siguent en una acompanyada per la referida orquesta. Unànims y entusiastes aplausos premiaren l' obra musical del notable chor «Art Bredench» essent molt felicitats el mestre y sos individus.

S' acabà la festa ab un animat ball de societat.

Entre'ls molts llocs d' esbarjo, distrets y d' agradable estar podem enguany afegir-nhi un més degut al bon gust del distingit propietari d' aquesta D. Salvador Batlle Rius, qui, ab un desinterés digne d' alabansa, a costa de grans gastos ha reconstruït una font quasi perduda y abandonada en un dels seus boscos, batejantla ab el nom «La Pintoresca». Mai com en aquest cas s' ha aplicat tant be'l nom; en efecte, a metre y mitj sobre la riera de Breda y borejada d' alts y ramats arbres se troba la font que per un ample canó de ferro hi surt clara, fresca y cristallina aigua; ix d' entre unes pedres a dos o tres pams sobre d' una grandiosa plataforma, aont el sol may hi penetra a causa de tupida cortina que li oposa l' entrecruament de nombroses branques vestides d' amples y verdes fulles, y la qual després d' aplanada se l' ha voltejada d' una paret que a la vegada que la defensa de les avingudes de la riera serveix d' assien-to als que hi concorren; una gran y rodona taula de pedra facilita la comoditat per brenar o sopar. Pot anarse a la plataforma per dos punts diferents; l' un per un segu pont de fusta ab passamá de ferro sobre la riera y l' altre per un ample y cómodo camí borejat de grans arbres. Tot, tant en conjunt com en detall, resulta un lloc pintoresc aont l' artista queda sorprès de tanta hermosura y el profà agradablement impressionat per la frescor, amenitat y bon estar que allí s' hi troba.

No es estrany ab lo dit que sigui un dels punts preferits per la colonia estiuenca la qual enguany la forma un nombre tal de famílies com cap istiu s' havia vist, entre les que recordem a les de Ros y Güell, viuda Gili, Marlet (B.), Pons, Rovira, Bruguera, Bosch, Coca, Reig, Vallés, Sala (F. I.) Géli, Briansó, Pujol, Robert, Baranguer, Cap-sir, Reoyo, Bech, Sagrera, Carreras, Forn, Escuder, Utzet, Sánchez, Sanitjes, Gibert, Font, Biayna, etc., etc.

Segueixen ab molta activitat les grans obres que la Companyia de M. Z. A. realitza a l' Estació de Breda, acabantse per moments el grandíós y nou edifici que per

Estació aviat s' inaugurarà, doncs el vell ha d' anar a terra perque a sobre del seu emplaçament ha de passarhi una vía. Els molls de carga y descarga estan molt avençats, si bé encara falta fer el destinat a les olles (industria privativa de Breda) y que per cert, segons tenim entés, el faran cubert, cosa molt necessaria, y per lo qual felicitem a la Companyia, perque l' haver de tenir l' obra a l' intemperie com fins ara ha ocasionat inmensos perjudicis.

La festa major d'enguany, dies 8, 9 y 10 del vinent Setembre, promet ser lluhida. Pels concerts y balls ja hi han llogades dos orquestes de les millors de Barcelona; la «Torras» pera tocar a can «Cueva» y l' «Antiga Unió Filarmónica» a cal «Coix».

Després de vint anys de bregar pera obtenir una carretera que passant per Breda unís en el interior les dos provincies la de Barcelona y Girona, confiats en les promeses mai cumplides, de la càpila dels diputats de tots matissos que desde Madrid ens facturaven y que's guardaven molt de satisfer perque'ls servia sempre de plataforma electoral, per fi, gracies al grant moviment de Solidaritat que tirant per la borda al cunerisme ens va portar al prestigios diputat D. Joan Ventosa y Calvell, el qual, sense prometenho en menys d' un any logrà s' aprofitessin els estudis, el replanteix y surtis a la subasta, el pròxim Abril, que farà els quatre anys de plasso al empresari pera entregarla al Estat, se donarà la carretera, ja acabada ara, el públic, encara que a trossos ara s' hi passa. Aixís es que'l prop vinent istiu en menys de tres hores els automòvils podran anar directament de Barcelona a les terres de Sant Hilari Sacalm doncs aquesta carretera uneix la provincial de Sant Celoni a Gualba y la Batlloria ab la del Estat d' Hostalric a Arbucias y Sant Hilari entre els quilometres 8 y 9.

Moviment d' Estiuelladors

Reprenent la continuació del nombre anterior podem donar conte de les arribades següents:

D. Josep Jornet.—D. Tomás Balcells (Valls).—D. Agustí Gerada (Canet de Mar).—D. Joan Torras.—D. Josep Roura.—Don Francisco Pagés y senyora.—D. Antoni Torrents.—D. N. Ribera.—D. Antoni Roig (Sitges).

D. Ramón Molist.—D. Ramón Tomás.—D. Francisco Ojeda.—D. Francisco Buxó.—D. Ramón Llopi.—D. August Beltrana (Montevideo).—Mr. Henry Tom (Vice-cònsul de S. M. Britànica).—D. Casimir Giol Oller (Cáceres).—D. Ramón Madrenas.—D. Josep Vived (Calafell).—D. Vicens Mir y Turró (Valls).—D. Ramón Sabater (Palma de Mallorca).

D. Manel Ferrer Marcet y familia.—Don Josep Casabosca.—D. Antoni Sá (Tarrasa).—D. Antoni Serra.—D. Joan Major (Mataró).—D. Francisco Isern.—D. Baudili Serrà (Perpiñà).—Mr. Maurice Guizy (Lion).—D. Francisco Danglir (Mataró).—D. Josep Autran.—D. Santiago Biosca y senyora.—D. Rosendo Noguera.—D. Josep Garceny.—D. Josep Rovira Oms (Vich).—D. Martí Margarit Valls (Vendrell).

D. Domingo Ponce y senyora (Valencia).—D. Avelí Contreras Gil (Madrid).—D. Joan Garrido (Murcia).—D. Teresa Vilá de Ricart (Girona).—D. Francisco Buxó y familia.—Srta. Maria Espadaler (Sant Quirce de Besora).—D. Miquel de Esteve y cosins (Barcelona).—D. Pere Esparrach.—D. Josep Mayola.—D. Pau Creus y familia (Bar-

celona).—D. Josep M.ª Salvador (Tortosa).—D. Isidre Carbonell.

Reverent Joan Bta. Mari y D.ª Cándida Mari (Arbós del Panadés).—Frà Rupert de Manresa.—D. Antoni Serra (Mataró).—Sr. Fontdevila y senyora (Mataró).—D. Antoni Nadal (Ayguafreda).—D. Josep Planell (Barcelona).—D.ª Felisa Vda. Vilaplana y familia (Filipinas).—Reverent Ramón Miquel Ticó (Solsona).—Sor Liberata Nogués (Tarragona).—D. Antoni Torrents y fill (Barcelona).

D. Jaume Carol y Tort (Valencia).—Don Antoni Costan.—D. Josep Jornet.—D. Pere Plá (Sant Boy de Lluanés).—D.ª Assumpció Jou (Manresa).—D. Miquel Galcerán, senyora y fill (Vilafranca).—D. Josep García y filla.—D. Antoni Ramos.

Y els que no trovin el seu nom en aquesta llista, havent arribat a Sant Hilari després del dimars de la setmana passada al dimecres de la present, culpin de desidia al Hotel o casa aont s' ostantjan, y no de falta d' activitat, y voluntat de la bona, al reporter d' aquesta dificultosa y poc degudament secundada secció per part dels que mes interès deurían tenirhi.

X.

Noves

Hem tingut el gust de veure y apreciar el treball dels artistes senyor Aleu y senyora Marsili que aquest dies han actuat en els sa'ons d' espectacles de la vila.

Realment son mereixedors de la concurrència nombrosíssima que acut a escoltarlos y dels aplaudiments que s' els hi tributen. Els senyor Aleu y Marsili cantan y interpretan admirablement. Es sobretot de remercar l' imitació del gegant que fa espléndidament el senyor Aleu. Per aixó sol se mereix una forta lloansa.

Ab el número d' avuy acompanyém un prospecte del conegut medicament «Elixir Callol», qual lectura recomaném eficazment als nostres llegidors per ser d' interès a les famílies y a totes aquelles persones que patexen de *neurastenia, anemia, falta de gana y debilitat general*, siguent també molt útil en les convalescencies. Se ven en les principals farmacies y drogueries.

Confiteria den Adjutori Montalt. Especials bonbons classes extra.

Gran renomada per les riquíssimes *Tortades* que elabora aquesta antiga casa. Carrer de Vic, núm. 22.

Han vingut a n' aquesta població desde ont s' han traslladat a Carós pera aclarir y reconstituir el robo hagut a la Rectoria, els senyors fiscal de l' Audiencia de Girona y el jutge de 1.ª Instancia del partit, acompanyats del tinent de la Guardia civil, el secretari judicial senyor Llinás, l' oficial don Robert Torrent y l' agutzil del Jutjat.

Está per vendre la botiga de queviures y vins den Ramón Matamalella. Es antiga y molt acreditada.

Carrer de la Rectoria, núm. 5.

Els propers dies 29, 30 y 31 celebra aquesta vila la seva segona festa major. Com ja deiem, en el café de l' Unió hi tocarà l' orquesta de Cassá de la Selva «Unió Cassanense». Els bosquerols també contractaran una cobla, que encare no sabem quina es, la qual tocarà sardanes públiques y farà ball en un envelat de ramatje.

Dimecres a la nit la cobla de Cassá tocarà sardanes.

Imp. Fill: de Domingo Casnovas, Rda. S. Pau, 67, Barcelona

MAGATZEMS EL CENTRE de Melchor, Culi y Tarrés

5, Ronda Sant Pere, 5, (prop del Passeig de Gracia)

BARCELONA

GRANS ASSORTIMENTS DE NOVETATS EN

LLANERIA, SEDERIA y LLENCERIA

Per la próxima temporada grans assortits en diagonals, otomans y velluts de llana propis pera vestits forma sastre.

Magnífics y nous models d' abrics. Desde 1.ª de Setembre gran exposició.

Nuclearsol

Es el millor remei pera la curació de l' anemia, la neurastenia, la tuberculosi y totes aquelles malalties que portan com a conseqüencia l' amagrimient la consumció.

Com té bon gust y es de efectes ràpits, els malalts el prenen bé y els millors metjes el receptan.

Se troba de venda an aquesta població, á la farmacia de

P. Gallardo. - Rectoria, n.º 2